

Zelene spretnosti za življenje in učeče se skupnosti

Sedmi forum EPUO in spletna razprava EPALE

18. oktober 2022, spletni dogodek (Zoom)

#ForumEPUO2022 #EPUO2022

Zakaj ni več dovolj trajnostni razvoj, ampak trajnostno življenje

Prof. ddr. Ana Vovk, Mednarodni center za samooskrbo Dole

Denarna podpora:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Nujno je potrebno izbrisati napačno definicijo:

Trajnostni razvoj, ki so jo prvič opredelili leta 1987, kot:

“Trajnostni razvoj je takšen razvoj, ki zadošča današnjim potrebam, ne da bi pri tem ogrožal možnosti prihodnjih generacij, da zadostijo svojim lastnim potrebam.” Kasneje so spoznali, da je že sama opredelitev besede zelo sporna, saj v prvi vrsti promovira zamegljeno razmišljanje, ker poizkuša združiti dve nezdružljivi ideji. In sicer idejo o varovanju okolja in idejo o ohranjanju gospodarstva. Na nek način “kliče” po ohranjanju razvoja, ne pa ohranjanju narave.

S težnjo po nadaljnjem razvoju so poimenovali klasični razvoj kot „trajnostni razvoj, ki namenoma skrije trajnost in daje prednost razvoju, **od katerega pa imajo največjo korist samo nosilci kapitala in politični odločevalci.**

Sporna definicija:

Trajnostni razvoj je način gospodarjenja, ki zadovoljuje potrebe sedanje družbe, ne da bi zmanjšale možnosti prihodnjim generacijam.

Lahko rečemo, da je način življenja, ki je nesebičen do drugih rodov.

NAPAKE:

- 1. Poudarja samo gospodarstvo.**
- 2. Ohranja in podpira potrošništvo in koriščenje virov, čeprav teh že zdaj zmanjkuje.**
- 3. Napačno predpostavlja, da bodo prihodnje generacije imele take potrebe kot jih ima sedanja.**
- 4. Nobenih omejitev!**
- 5. Nobenih sprememb, nobenih odgovornosti, nobenih varčevanj.**
- 6. Nihče za nič ni odgovoren in ni časovnih rokov.**

Pojasnimo pojem „trajnostni razvoj“

trajnost je samo linijska dimenzija, zato je pravilno trajnostnost, pomeni krožno dimenzijo

Kaj je trajnostno delovanje oziroma trajnostni razvoj?

Beseda trajnost (sustainability)

Plut (2005, 62) navaja, da se je v strokovnih krogih izraz »sustainability« (ali po slovensko trajnost) izoblikoval v podnaslovu poročila World Conservation Strategy o svetovni naravni dediščini Mednarodnega združenja za varstvo narave in naravnih virov. Šlo je za **koncept integracije varstva narave in razvoja v smislu zaščite le-te**, kasneje se je razumevanje razširilo na področje trajnostnega razvoja v gospodarstvu in nazadnje na družbo oz. socialno področje. Tako se načelo trajnosti v sedanjosti pojmuje tridimenzionalno, kar pomeni, da **kazalci napredka oz. gospodarskega razvoja ni samo ekonomski, temveč tudi socialni in okoljski**. Pomembno je tudi, da paradigma govori o nujnosti ohranjanja zdravega okolja in naravnih virov za prihodnje generacije (t. i. medgeneracijska odgovornost).

Slika 1: Vidiki trajnostnega razvoja. Povzeto po: Demšar, Mitrovič, 2007: 3 in dr.

Že zdaj narava izginja

POZOR!!

Izkoriščanje narave

Ena izmed mnogih primernih definicij trajnostnosti je zagotovo slednja:
“uravnotežen sonaravni razvoj, ki s tehnološkim napredkom in gospodarskim razvojem ohranja naravo in blaginjo prebivalstva ter je usklajen s strategijo trajnostnega razvoja, kar zagotavlja možnosti za ugodne življenjske razmere tudi zanamcem.” (Lah, 2020).

Nosilci kapitala še bolj bogati

Samo ohranja stanje porušenosti narave in naraščanje revščine

Od trajnostnega razvoja do trajnostnosti

Angleška beseda sustain pomeni vzdrževati, ohranjati, vztrajati, nositi, torej trajnost nečesa v časovnem obdobju.

Beseda trajnostnost uči odrekanje, samoomejevanje in samodisciplino, zato politično ni zanimiva, zato se ideja o odgovornem načinu življenja širi počasi in se zelo malo vključuje v izobraževanje.

Zakaj??

TRAJNOSTNOST

- Sposobnost človeštva in biosfere, da trajno sobivata.
- Trajnostna revolucija je pristop vgrajevanja inovacij, ki podpirajo ponovno rabo, krožno gospodarstvo, naravne rešitve, regenerativno kmetijstvo in permakulturno življenje.
- Določene inovacije v smeri trajnostnosti niso v resnici trajnostne (električni avtomobili).

OD LETA 2015 DO 2022 NI DOSEŽEN NOBEN CILJ, STANJE SE STRAŠANSKO POSLABŠUJE

Cilji trajnostnega razvoja

Cilji trajnostnega razvoja (Sustainable Development Goals), znani tudi kot globalni cilji, ki so jih leta 2015 sprejele vse države članice Združenih narodov kot splošen poziv k ukrepanju za odpravo revščine, zaščito planeta in zagotovitev, da bodo ljudje do leta 2030 uživali mir in blaginjo.

Slika 2: Sustainable development goals (<https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>) oz. Kazalniki ciljev trajnostnega razvoja (Statistični urad RS <https://www.stat.si/Pages/cilji>)

Revščina – se pogloblja, tudi v Sloveniji

Coronavirus: World Bank warns 60m at risk of ...
bbc.com

Years-long conflict continues to breed ...
globaltimes.cn

Middle-income countries at risk of dramatic incre...
zelex.com

Conflict, State Fragility Are Key ...
goodfaithmedia.org

Audit preview: Child poverty
ecs.europa.eu

Speech on Poverty - The Video Ink
thevideoink.com

UN: Pandemic Will Push 34 Million Peo...
greenqueen.com.hk

We must go beyond singula...
theconversation.com

Relative vs Absolute Poverty: Defining Different Types ...
habitatforhumanity.org.uk

Exposing the great 'poverty reduction' lie | As...
ajazereis.com

ZAKAJ DOSEDANJE RAZUMEVANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA NE ZADOŠČA?

1. kemično onesnaževanje,
2. uporaba gnojil,
3. poraba sveže vode,
4. sprememba rabe zemljišč iz divjih ekosistemov v obdelovalne,
5. izguba biotske raznovrstnosti,
6. onesnaževanje zraka,
7. tanjšanje ozonske plasti,
8. podnebne spremembe in
9. zakisanost oceanov.

Če človeštvo zadrži svoje vplive znotraj teh meja, bodo ekosistemi lahko delovali, če pa se vplivi stopnjujejo čez te meje, tvegamo preživetje na planetu. Kajti trajno izčrpavanje narave ji odvzema sposobnost ohranjanja ravnotežja.

Analize so pokazale, da smo presegli 4 od 9 mejnikov. Sledi velika nevarnost „domino efekta“.

Zemlja je onesnažena s **preveč gnojili, ki razdirajo dušikove in fosforjeve cikle.**

Naravne habitate na kopnem, kot so gozdovi, travniki, barja, **preveč spreminjamo v mrtve ekosisteme.**

Veliko **prehitro segrevamo zemljino ozračje** in vanj spuščamo ogljikov dioksid v prevelikih količinah.

Povzročamo **izgubo biotske raznovrstnosti**, ki več kot stokrat presega normalno izumiranje.

Na Zemlji že zdaj živimo zunaj varnih meja, zato bo okoljska škoda nepredstavljivo še večja, ko se sprožijo domino efekti.

Pustimo naravi, da se sama obnavlja, zato pustimo tam, kjer živimo, divje koticke, ne pokosimo trave takoj, naj zrastejo različno visoke trave, grmišča, pustimo pticam cvetove posušenih rož, omogočimo zemlji, da bo lahko vpijala vodo, zato ne betonirajmo in ne asfaltirajmo.

Pustimo naravi, da razvije cele cikle, od semena, cvetov do semen, zato ne odstranjujemo rastlin. Dajmo del našega vrta čmrljem, čebelam, divjim opraševalcem, posejmo cvetoče rastline, kjer bodo lahko nabirale žuželke med.

Posadimo drevesa, grmičevja, divje rastline pustimo rasti celotno sezono, samo tako bomo lahko pomagali naravi.

POTREBNE SO TAKOJŠNJE KONKRETNE SPREMEMBE

PERMAKULTURA - REGENERATIVNI PRISTOP

TEKMOVANJE Z NARAVO

UNIČENJE ZEMLJE

MONOKULTURA

SIROMAŠENJE

PARTNERSTVO Z NARAVO

VAROVANJE ZEMLJE

DIVERZITETA

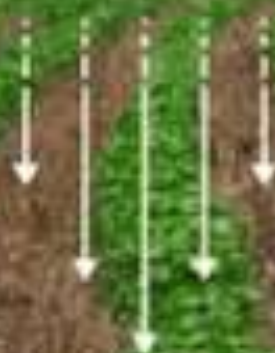
CELOVITOST

Regenerative*

CO²

H²O

BREZ ORANJA

*In concert with other regenerative practices can help rebuild healthy soil.

Degenerative*

CO²

H²O

ORANJE

*In general this practice leads to degeneration of soil health.

NARAVNO KMETOVANJE OHRANJA ZDRAVO VODO

TAKŠNA JE PRST BREZ ORANJA IN OHRANJA VODE

"The big difference between conventional and regenerative agriculture is whether or not you are treating all soil as a living organism that constantly needs to be fed carbon via living plant roots."

-Finian Makepeace
Co-Founder Kiva the Ground

ZA ZAŠČITO VODE JE POTREBNO OŽIVETI OKOLJE

Renaturacija ali oživljanje, vračanje divjine

- Postopek obnove in širjenja biotsko raznovrstnih območij, skupnosti in sistemov.
- Posnemanje delovanja ekosistemov in povezava življenja z njimi.
- Sprememba vrednot: bogastvo in blagostanje
- Docela nov pogled na pomen narave: trajnostnost

EKOSISTEMI IMAJO KLJUČNO VLOGO PRIVZDRŽEVANJU ŽIVLJENJA

Premični vrtovi

PONOVNA RABA VODE V URBANIH OBMOČJIH

ZADRŽEVANJE DEŽEVNICE

Obsežne zelene strehe

(Vir: Nolde & Partner)

VODA IN PODNEBNA KRIZA

Zbornik inovativnih idej za
celostno upravljanje z vodami
v mestni občini Maribor

Uredila: ddr. Ana Vovk Korže

IPVO
Inštitut za promocijo varstva okolja

MESTNA OBČINA MARIBOR

Inštitut za promocijo varne okolje

MESTNA OBČINA MARIBOR

INOVATIVNI PREDLOGI

za ponovno rabo vode v Mestni občini Maribor

Oddr. Ana VOVK

Maribor, 10. 21

TRAJNOSTNO ŽIVLJENJE

MEDNARODNI CENTER ZA SAMOOSKRBO DOLE

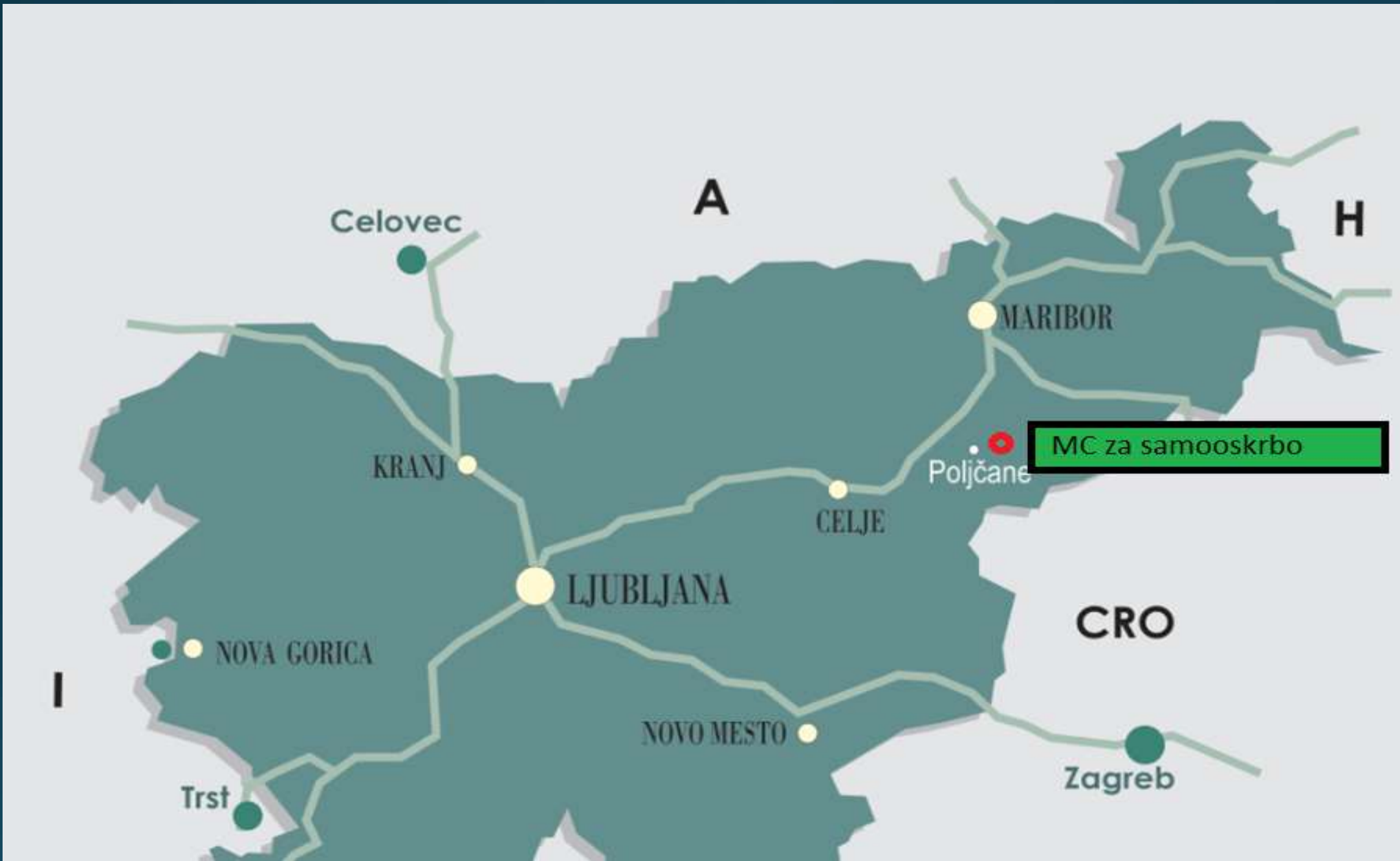
Ekosistemska
kmetija

Center
vitalnega
življenja

PRIMER ALTERNATIVNEGA NAČINA ŽIVLJENJA PO SMERNICAH TRAJNOSTNOSTI

VSEBINE: EKOSISTEMSKA KMETIJA

Raba energije zemlje

Shranjevanje vlage in toplote

Zbiranje vode in ponovna raba

Uporaba kompostnih gred

Vertikalni sistemi

Ponovna raba

Sodelovanje z lokalno skupnostjo

Integracija mladih in starejših

Prehranska varnost

TERENSKI LATORATORIJ – RAZISKAVA KAMNIN

SREČANJE S TUJIMI DELEGACIJAMI

MLADI PRIDOBIVAJO IZKUŠNJE

UČNE INSTALACIJSKE UREDITVE

ZBITA
TLA
SO
VELIK
IZZIV

ANALITIČNA ZNANJA IN TERENSKI POSKUSI

Analiza zemlje
Prepoznavanje lastnosti
Kako izboljšati zemljo

Kremenčeva mivka mehča trde grude

Zemljanka

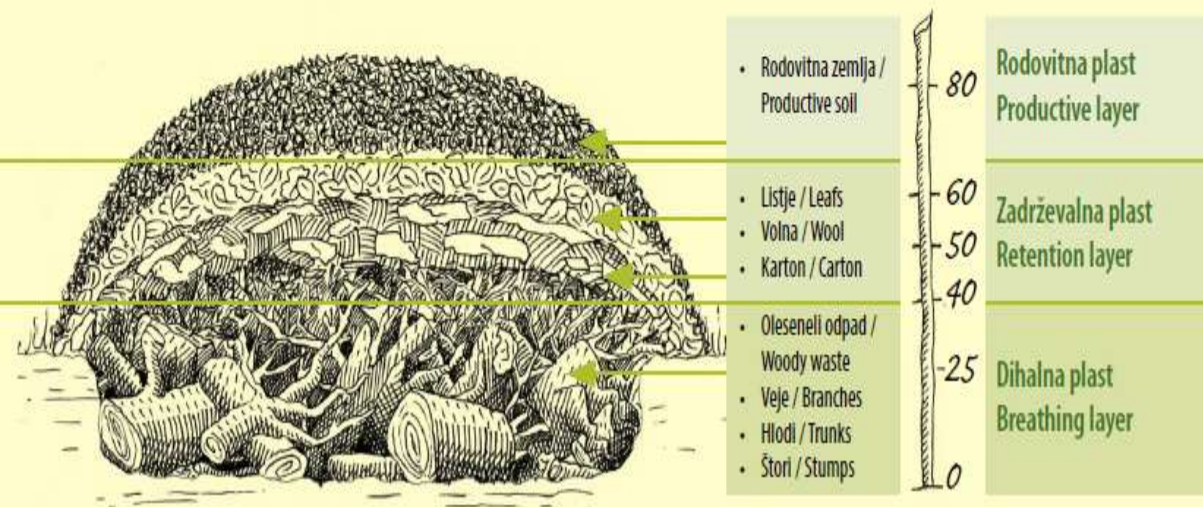
Vsebine:
RASTLINE
TOPLOTNE RAZMERE
VISOKE GREDE
ZADRŽEVANJE VODE

Gomilaste grede

Hugel beds

Gomilaste grede so vertikalni način pridelave tam, kjer je zemlja zbita, premokra ali presuha, izprana ali onesnažena.

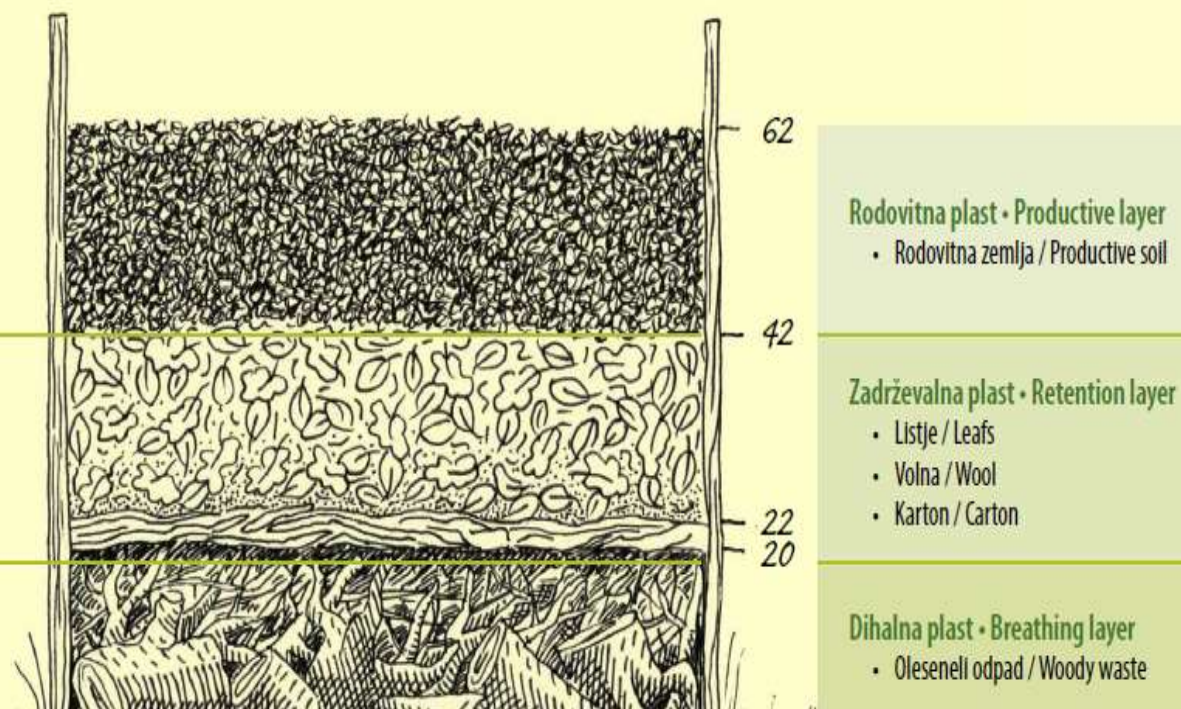
Hugel beds are vertical ways of production, where the soil is not appropriate (beaten, to wet, to dry, washed out, polluted)

Visoke grede | High beds

Višina gred ni predpisana, lahko je od 20 cm do 80 cm. Postavimo jih lahko kjerkoli. Leseni okvir naj bo iz hrasta, akacije ali kostanja. Za notranjo izolacijo grede uporabimo paropropustno folijo, filc, gradbeno folijo ali les

The height is not recommended it can be between 20 - 80 cm. They can be placed anywhere. Wooden frame should be made of oak wood, acacia or chestnut. For internal isolation of bed we use water vapour permeable foil, felt, building isolation foil or wood.

VISOKE GREDE

Visoke grede | High beds

Visoke grede so prednostne, lahko je od 20 cm do 80 cm. Postavljene jih lahko kjerkoli. Leseni okvir naj bo iz hrasta, akacije ali kostanja. Za notranjo izolacijo grede uporabimo paroprepustni izolacijski fil, gradbeni kulijski ali les.

The height is not recommended it can be between 20 - 80 cm. They can be placed anywhere. Wooden frame should be made of oak wood, acacia or chestnut. For internal isolation of bed we use water vapour permeable foil, felt, building insulation foil or wood.

40cm	Substratna plast - Predhodna plast / Substratna plast - Predhodna plast
10cm	Substratna plast - Substratna plast / Substratna plast - Substratna plast
20cm	Izolacijski fil / Izolacijski fil
20cm	Substratna plast - Substratna plast / Substratna plast - Substratna plast

GOMILASTE GREDE

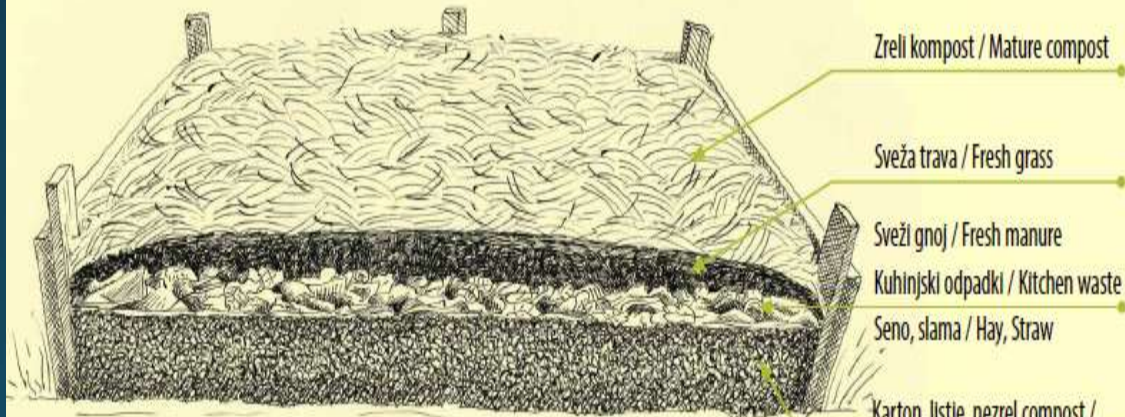
Greda pogača – vrt brez prekopavanja

Cake bed- garden without digging

Na poljubno površino položimo plasti za zastiranje brez predhodnega prekopavanja.

Plasti nalagamo do saditve oz. setve, zgornja plast je vedno kompost. Na taki gredici najbolje rastejo rastline, ki rabijo veliko vode (paradižnik, paprika, buče, jajčevci, kumare), seveda pa lahko gojimo tudi vse ostalo.

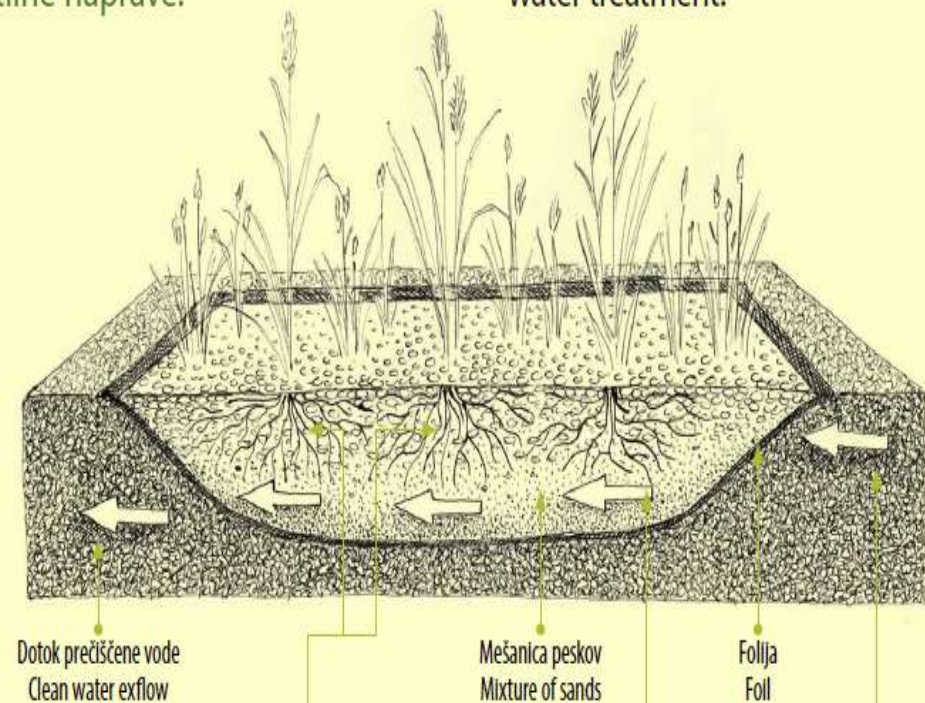
On any surface we lay layer for veiling without previous digging. Layers are added until we seed or plant, upper layer is always compost. On such bed we usually grow plants that need a lot of water (tomato, pepper, pumpkins, eggplants, and cucumbers), of course other plants can be grown as well.

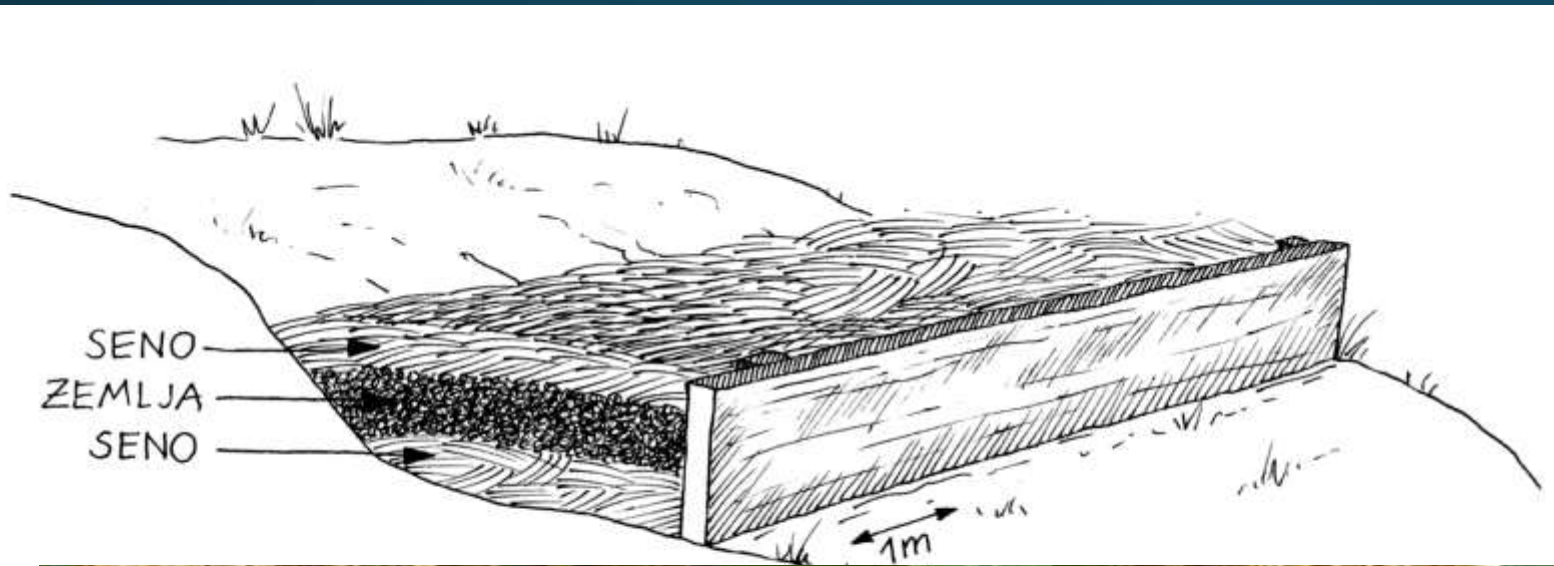
Peščeni filtri | Sand filters

Voda v pokrajini se čisti sama tako, da teče skozi prodnike in pesek. V njih se zadržijo trdni delci (voda se filtrira). Ko pa teče voda skozi drobni pesek in mivko, poteka fizikalno-kemijsko čiščenje. Ta postopek posnemajo rastlinske čistilne naprave.

Water in the environment it cleans by itself, by flowing through gravel and sand. They keep the solids and so the water is cleaned (filters). When water flows through sand it gets cleaned physically and chemically. This procedure is repeated by the plant wastewater treatment.

terase

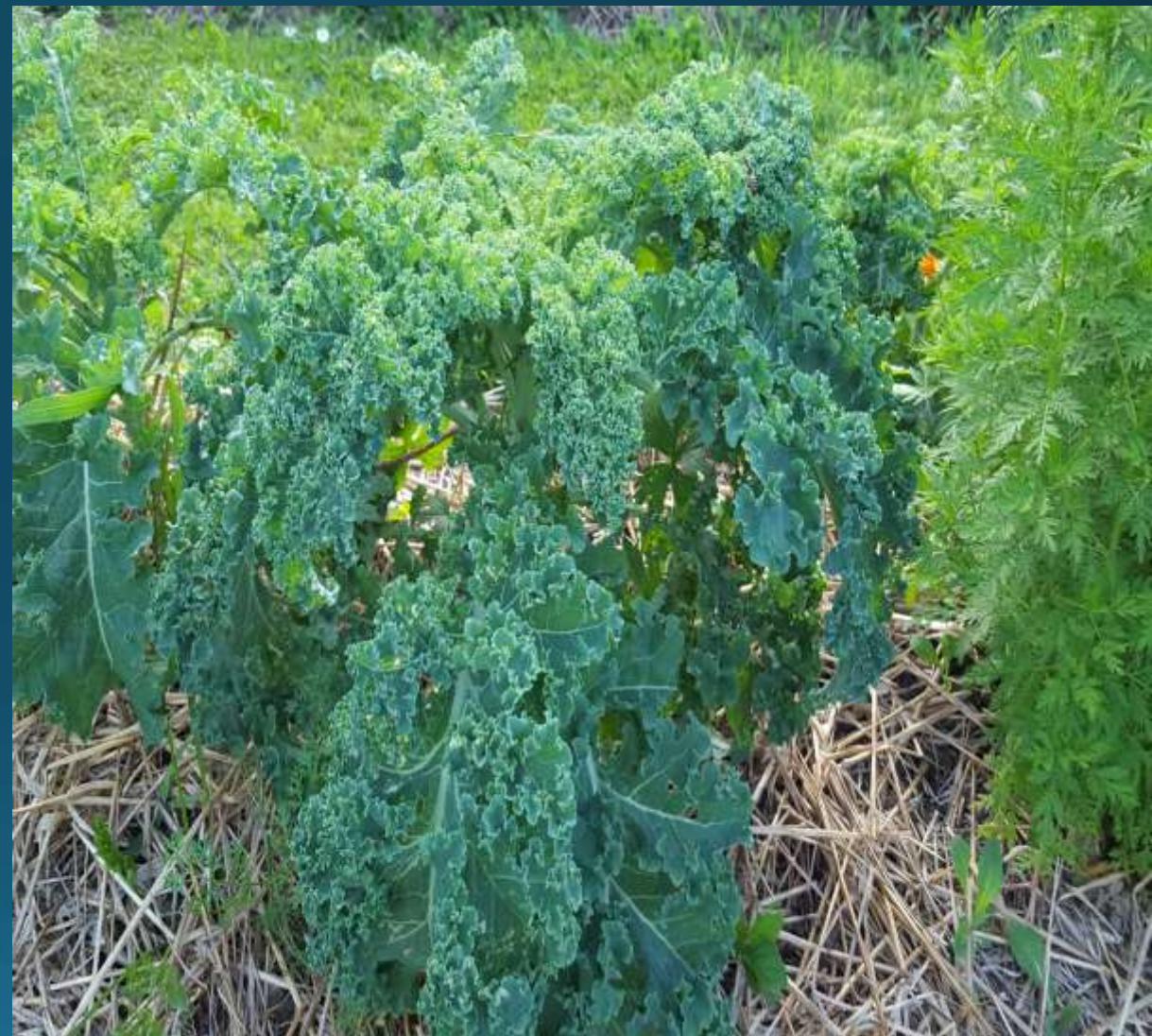

ORGANSKE GREDE

PREPOZNAVANJE IN UPORABA TER GOJENJE RASTLIN

NARAVNO PRIDELANA HRANA

SADNA DREVESA

JAGODIČEVJE

TRADICIONALNE VRSTE - NEŠPLJE

KORENINA SVETLOBE

SIBIRSKÉ BOROVNICE

Poudarek je na opazovanju delovanja narave in upoštevanju naravnih ritmov

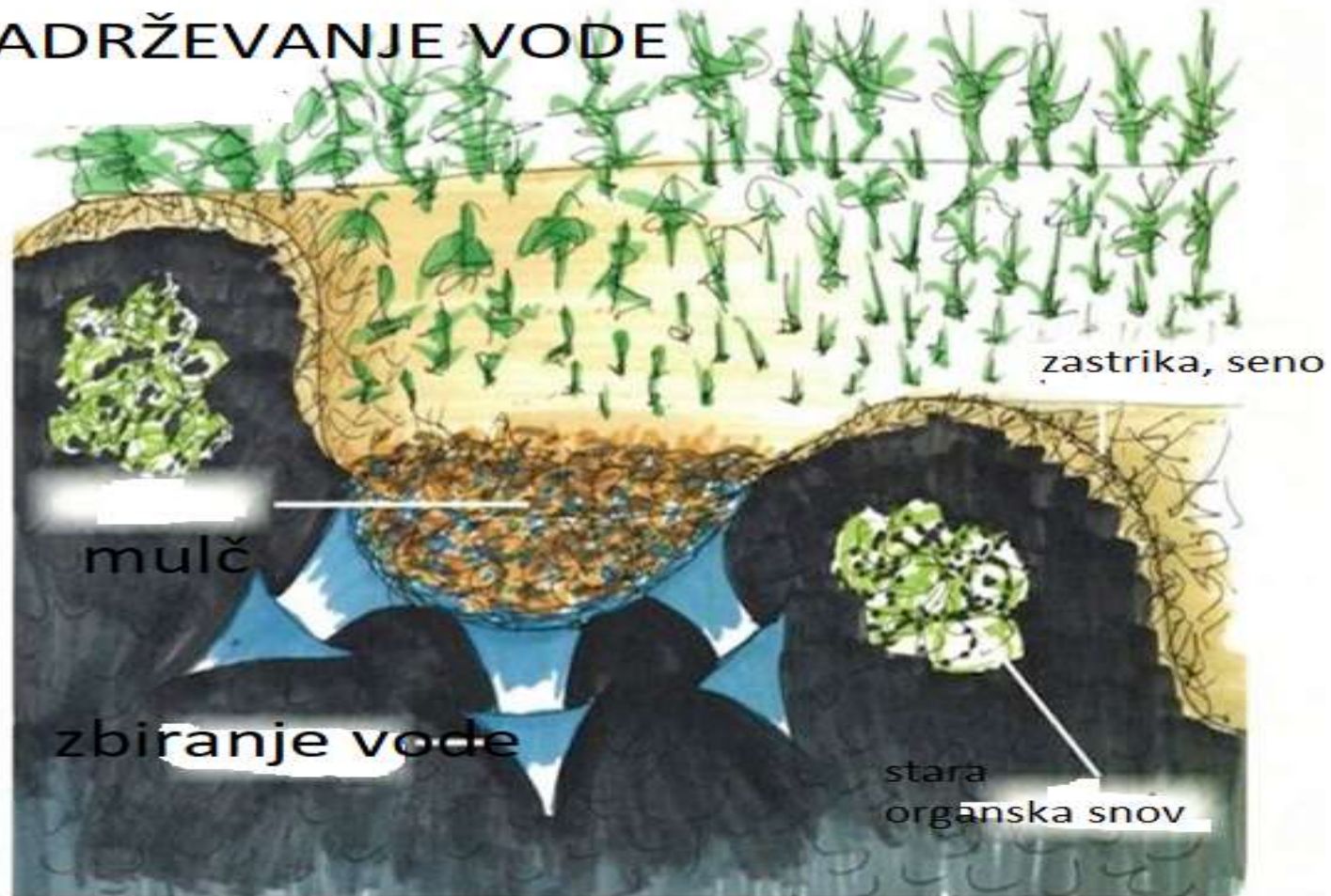

PODZEMNO ZALIVANJE S PADAVINAMI

ZADRŽEVANJE VODE

SKODELICE V TLEH ZA ZADRŽEVANJE VODE

SISTEMI BREZ ZALIVANJA

PODPOBOČNI SISTEMI

CENTER VITALNEGA ŽIVLJENJA

JURTA

PODPORNI OBJEKTI

SUŠILNICA - SAMOOSKRBA

ČAJNICA - POVEZOVANJE

VEČNAMENSKO ZBIRANJE DEŽEVNICE

HVALA ZA POZORNOST!

Ana Vovk

23. 11. 2021 se poligon pripenjuje v Mednarodni center za samopodročje